

Udskriftsdato: 19. december 2025

VEJ nr 9602 af 27/07/2023 (Historisk)

Vejledning om gratis vaccination mod visse smitsomme sygdomme m.v.

Ministerium: Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Journalnummer: Indenrigs- og Sundhedsmin.,
Sundhedsstyrelsen, j.nr., 05-0600-2130

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 9800 af 28/08/2024

Vejledning om gratis vaccination mod visse smitsomme sygdomme m.v.

Ifølge bekendtgørelse nr. 1059 af 26. juli 2023 om gratis vaccination mod visse smitsomme sygdomme m.v., tilbydes gratis vaccination mod nedenstående sygdomme:

- 1) kighoste, difteri, stivkrampe, polio, mæslinger, fåresyge og røde hunde hos personer under 18 år,
- 2) sygdom forårsaget af *hæmophilus influenzae* type b hos børn under 6 år,
- 3) pneumokoksygdom hos børn under 2 år,
- 4) livmoderhalskræft forårsaget af human papilloma virus (HPV) hos piger fra det fyldte 12. år indtil det fyldte 18. år,
- 5) analkræft forårsaget af human papilloma virus (HPV) hos drenge fra det fyldte 12. år, gælder for drenge som er født d. 1. juli 2019 eller senere. Vaccinationen tilbydes inden det fyldte 18. år (drenge født efter 30. juni 2007).

Derudover tilbydes gratis vaccination:

- 6) mod mæslinger hos ikke-immune personer over 18 år.
- 7) mod røde hunde hos ikke-immune kvinder i den fødedygtige alder.
- 8) mod kighoste til gravide i andet eller tredje trimester mhp., at barnet bliver beskyttet mod kighoste i de første levemåneder.

Yderligere tilbydes hepatitisvaccination til særligt udsatte persongrupper, jf. bekendtgørelse nr. 746 af 29. juni 2006 og til børn under 2 år, der er født af en kvinde med kronisk hepatitis B infektion jf. bekendtgørelse nr. 904 af 5. september 2008.

1. Generelt om børnevaccinationsprogrammet

	Difteri	Tetanus	Kig-hoste	Polio	Hib-sygdom	Pneu-mokok-sygdom	Mæs-linger	Fåre-syge	Røde hunde	Liv-moder-hals-kræft/ anal-kræft (HPV)
3 mdr.	I	I	I	I	I	I				
5 mdr.	II	II	II	II	II	II				
12 mdr.	III	III	III	III	III	III				
15 mdr.							I	I	I	
2-6 år										
4 år							II	II	II	
5 år	IV	IV	IV	IV	IV					
12 år										I, II ¹⁾

1) HPV-vaccination skal gives 2 gange, hvis det første stik gives før det fyldte 15. år. Der gives 3 vaccinationer til personer, der er fyldt 15 år, før de får det første stik.

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at vaccinationerne i børnevaccinationsprogrammet så vidt muligt følger de profylaktiske børneundersøgelser og gives efter ovenstående skema. For at få børnene vaccineret på den hurtigste og mest hensigtsmæssige måde, anbefales vaccinationsplanen så vidt muligt overholdt.

For børn, hvis vaccination er påbegyndt i udlandet, gælder, at supplerende vaccination gives efter det danske vaccinationsprogram. Vaccinerne i børnevaccinationsprogrammet kan om nødvendigt gives med vilkårligt indbyrdes interval, men med overholdelse af minimumsintervallerne i en vaccinationsserie.

I tilfælde af akut sygdom med feber bør vaccination udskydes. Almindelig forkølelse uden feber giver ikke anledning til at udskyde vaccination. Børn, der har en sygdomstilstand i mulig udvikling eller under udredning, bør ikke vaccineres, før tilstanden er stationær og diagnostisk afklaret.

Alle vaccinationer kan medføre feber, og feberkrampe kan derfor forekomme. Visse lette bivirkninger ses så hyppigt, at de betragtes som forventelige, mens alvorlige vaccinationsreaktioner er meget sjældne.

MFR-vaccination af voksne

Ikke-immune voksne anbefales vaccination mod mæslinger, og ikke-immune kvinder i den fødedygtige alder anbefales vaccination mod røde hunde, begge dele i form af MFR-vaccination.

For praktiske formål antages, at personer født før 1974 har haft mæslinger og derfor er immune. Der skal ikke tilbydes testning for at afklare immunstatus forud for vaccination. Alle voksne personer med livmoder, hvis immunstatus er ukendt, og som har muligt fremtidigt fertilitetsønske tilbydes vaccination mod røde hunde, ligeledes uden forudgående afklaring af immunstatus.

Kighostevaccination af gravide

Gravide tilbydes vaccination mod kighoste i form af vaccine rekvireret fra Statens Serum Institut. Vaccination gives som udgangspunkt til den gravide i andet eller tredje trimester. Formålet med vaccination af gravide mod kighoste er at beskytte barnet i de første levemåneder, indtil barnet selv kan blive vaccineret mod kighoste i 3-måneders alderen.

Tilbuddet om kighostevaccination til gravide gælder til og med d. 31. december 2023.

Vaccination af gravide mod kighoste vil kunne finde sted i forbindelse med anden eller tredje rutinemæssige graviditetsundersøgelse hos praktiserende læge i hhv. uge 25 eller i uge 32 eller i forbindelse med anden kontakt i andet eller tredje trimester. Vaccinationen kan gives indtil én uge før termin. Gravide med mindre end én uge til forventet fødsel anbefales ikke vaccineret, da man forventeligt ikke opnår forebyggende effekt for det nyfødte barn.

Gravide med flerfoldsgraviditeter og andre gravide med risiko for at føde for tidligt, kan tilbydes vaccination som led i sygehusbehandlingen og kan således vaccineres i forbindelse med indlæggelse eller ambulant behandling. Vaccination kan dog tidligst tilbydes ved fulde 16 uger. Den tilknyttede jordemoder bør drøfte vaccination som led i sygehusbehandling med den gravide, såfremt det vurderes relevant.

2. Varetagelse af vaccination

I henhold til bekendtgørelsens § 4 skal vaccination foretages af en læge, som i henhold til autorisationsloven har tilladelse til selvstændigt virke som læge. Lægen kan delegerere til en medhjælp at foretage vaccinationen.

Delegation kan ske til både autoriserede sundhedspersoner og andre personer, uanset uddannelse og baggrund.

Ved delegation af lægeforbeholdt virksomhed i forbindelse med vaccination skal den delegerende læge sikre, at medhjælpen er kvalificeret og instrueret i opgaven samt føre tilsyn med opgavevaretagelsen.

En person, der har fået delegeret en forbeholdt opgave, er ansvarlig for at udføre denne opgave efter instruksen samt for at frasige sig en opgave, som den pågældende ikke ser sig i stand til at udføre forsvarligt. Ved delegation til en autoriseret sundhedsperson har den pågældende pligt til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i sin virksomhed, jf. autorisationslovens § 17.

Der henvises i øvrigt til henholdsvis bekendtgørelse¹⁾ og vejledning²⁾ om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed) samt til vejledning om ordination og håndtering af lægemidler³⁾.

3. Kontraindikationer og forsigtighedsregler i forbindelse med vaccination

Det følger af de generelle regler for lægemiddelhåndtering⁴⁾, at lægen forud for behandling med et lægemiddel skal vurdere indikationen, kontraindikationer og risiko for bivirkninger.

Information om kontraindikationer, bivirkninger, administrationsmåde, dosering, opbevaring og holdbarhed samt tilsætningsstoffer fremgår af vaccinenes produktresumé, se produktresume.dk.

Efter vaccination skal den vaccinerede person observeres for bivirkninger i mindst 15 minutter efter injektionstidspunktet med mulighed for forlængelse, når det skønnes nødvendigt efter lægelig vurdering. Der skal foreligge lokale instrukser, der beskriver, hvorledes observation efter vaccination håndteres. Observation kan foretages af pårørende eller hjælpepersonale, som er instrueret heri.

Anafylaksiberedskab

På vaccinationsstedet skal det sikres, at der er et beredskab på plads, som kan håndtere alvorlige allergiske reaktioner. Ved vaccination af børn bør der være særlig opmærksomhed på doseringsforhold af adrenalin i tilfælde af anafylaktisk shock. Nærmere information om anafylaksiberedskab kan eksempelvis findes her: <https://www.sst.dk/da/Udgivelser/2021/Rationel-Farmakoterapi-1-2021>

4. Information og samtykke

Det følger af sundhedslovens kapitel 5, at patienten forud for vaccination skal informeres om risiko for komplikationer og bivirkninger, og der skal indhentes informeret samtykke. Informationen skal bl.a. omfatte oplysninger om andre lægefagligt forsvarlige behandlingsmuligheder, samt oplysninger om konsekvenserne af, at der ingen behandling iværksættes. Det informerede samtykke skal journalføres, jf. journalføringsbekendtgørelsen⁵⁾.

Informeret samtykke til vaccination af børn under 15 år skal gives af forældremyndighedsindehaveren.

Personer på 15-17 år kan som udgangspunkt selv give informeret samtykke. Forældremyndighedsindehaverne skal tillige have information og inddrages i den mindreåriges stillingtagen.

Information skal ske mundtligt. Som supplement kan udleveres skriftligt informationsmateriale, eksempelvis fra Sundhedsstyrelsen. Indlægssedler, der følger med de enkelte vacciner, kan udleveres til borgeren i forbindelse med vaccination, eller der kan henvises til indlægsseddel.dk.

5. Registrering og journalføring

Det følger af journalføringsbekendtgørelsen⁶⁾, at batch-nummer altid skal journalføres ved vaccinationer. Alle vaccinationer skal registreres i Det Danske Vaccinationsregister (DDV), herunder registrering af cpr. nr., type af vaccine og batch-nummer på vaccinen.

Lægen kan anvende bistand til journalføringen, herunder også fx journalføring af ordination af vaccinen, af indhentelse af informeret samtykke, og af administration af vaccinen. Ledelsen har ansvaret for, at der i relevant omfang er en instruks for journalføringen.

6. Indberetning af bivirkninger og skader

Bivirkninger

Formodede bivirkninger efter vaccination skal indberettes til Lægemiddelstyrelsen. Både sundhedspersoner, patienter og pårørende kan indberette bivirkninger. Det fremgår af Lægemiddelstyrelsens hjemmeside, om der er skærpet indberetningspligt for den enkelte vaccine.

Læger, tandlæger, jordemødre og behandlerfarmaceuter har pligt til at foretage indberetning af formodede bivirkninger til Lægemiddelstyrelsen efter reglerne i bekendtgørelse om indberetning af bivirkninger

ved lægemidler m.m.⁷⁾. Alvorlige bivirkninger skal indberettes til Lægemiddelstyrelsen senest 15 dage efter, at lægen har fået formodning herom.

Formodede bivirkninger indberettes elektronisk på Lægemiddelstyrelsens hjemmeside.

Ved en bivirkning forstås en skadelig og utilsigtet reaktion på et lægemiddel, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1. Ved en alvorlig bivirkning forstås en bivirkning, som er dødelig, livstruende, kræver hospitalsindlæggelse eller forlængelse af hidtidig hospitalsindlæggelse, eller som resulterer i vedvarende eller betydelig invaliditet eller uarbejdsdygtighed, eller som er en medfødt anomali eller fødselsskade, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 4. Ved en uventet bivirkning forstås en bivirkning, hvis art, alvor eller resultat ikke er nævnt i produktresuméet, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 6.

Skader

Ifølge lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet påhviler det enhver autoriseret sundhedsperson, som i sin virksomhed bliver bekendt med skader, som må antages at kunne give ret til erstatning, at informere skadelidte herom samt i fornødent omfang at bistå med anmeldelse til Patienterstatningen, jf. lovens § 45.

7. Rekvisition og honorering

Rekvisition

Til vaccinationerne anvendes vacciner, der rekvireres og udleveres gratis fra Statens Serum Institut.

Honorering

Honorarer for vaccination betales af regionsrådet, jf. § 1 bekendtgørelse nr. 1059 af 26. juli 2023 om gratis vaccination mod visse smitsomme sygdomme m.v. og § 3 i bekendtgørelse nr. 746 af 29. juni 2006 om gratis hepatitisvaccination til særligt udsatte persongrupper.

8. Ikrafttræden

Denne vejledning har virkning fra 1. august 2023. Samtidig ophæves Sundhedsstyrelsens vejledning nr. 9393 af 8. april 2022 om gratis vaccination mod visse smitsomme sygdomme m.v.

Sundhedsstyrelsen, den 27. juli 2023

STEEN DALSGÅRD JESPERSEN

/ Kirstine Moll Harboe

- 1) BEK nr 1219 af 11/12/2009, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2009/1219>
- 2) VEJ nr 115 af 11/12/2009, <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2009/115>
- 3) VEJ nr 9079 af 12/02/2015, <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2015/9079>
- 4) VEJ nr 9079 af 12/02/2015, <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2015/9079>
- 5) BEK nr 1225 af 08/06/2021, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/1225>
- 6) BEK nr 1225 af 08/06/2021, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/1225>
- 7) BEK nr 1823 af 15/12/2015, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2015/1823> som ændret ved BEK nr 1771 af 18/12/2018, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1771>